

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 8 (2018)

8ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και
Θρησκευμάτων

8^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Ιδεολογικές – Πολιτικές – Ψυχολογικές – Παιδαγωγικές
Προϋποθέσεις Εκπαίδευσης Χαρισματικών Ατόμων

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ
ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
14-17 Ιουνίου 2018

**Ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης και
παρέμβασης σε μαθητή/τές με Μαθησιακές
Δυσκολίες**

Καλλιόπη Παπουτσάκη, Ιωάννα Παπαθανασίου

doi: [10.12681/edusc.2736](https://doi.org/10.12681/edusc.2736)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουτσάκη Κ., & Παπαθανασίου Ι. (2020). Ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης και παρέμβασης σε μαθητή/τές με Μαθησιακές Δυσκολίες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 861–875.
<https://doi.org/10.12681/edusc.2736>

Ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης και παρέμβασης σε μαθητή/τές με Μαθησιακές Δυσκολίες

Καλλιόπη Παπουτσάκη
Σχολική Σύμβουλος
krapouts@primedu.uoa.gr

Ιωάννα Παπαθανασίου
Φιλολόγος
iwannae30@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αφορά στην αξιολόγηση και στο σχεδιασμό διδακτικών παρεμβάσεων, ατομικών και ομαδικών, σε μαθητή/ές με μαθησιακές δυσκολίες (μ.δ.), οι οποίοι παρακολουθούν τμήμα ένταξης (Τ.Ε.) σε σχολείο γενικής εκπαίδευσης. Αρχικά, γίνεται η αξιολόγηση των μαθητών με τη χρήση άτυπων εργαλείων αξιολόγησης, με στόχο τη λήψη εκπαιδευτικών αποφάσεων. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την υλοποίηση των διδακτικών στόχων, οι οποίοι προέκυψαν από την αξιολόγηση των μαθητών. Η ατομική αξιολόγηση και παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε μαθητή με μ.δ., ο οποίος φοιτά στη Β΄ Δημοτικού και εμφανίζει δυσκολίες στην κατάκτηση της αναγνωστικής δεξιότητας. Η παρέμβαση εστιάστηκε στην καλλιέργεια της φωνολογικής επίγνωσης, στην αποκωδικοποίηση των γραμμάτων και των συμφωνικών συμπλεγμάτων σε επίπεδο λέξεων και απλών προτάσεων. Η ομαδική παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε μαθητές με μ.δ. διαφορετικών ηλικιών, οι οποίοι παρουσίαζαν δυσκολίες σε επίπεδο λεξιλογίου και παραγωγής γραπτού λόγου. Η εκπαιδευτική παρέμβαση είχε στόχο τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και την καλλιέργεια της παραγωγής γραπτού λόγου. Η κατάκτηση των διδακτικών στόχων έγινε με τη χρήση συνδυαστικών εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών, καθώς και πολυαισθητηριακού υλικού με αποτέλεσμα η τελική αξιολόγηση να καταδείξει την επίτευξη των στόχων στην πλειοψηφία τους, τόσο στην εξατομικευμένη, όσο και στην ομαδική παρέμβαση.

Λέξεις Κλειδιά: μαθησιακές δυσκολίες; Αξιολόγηση; διδακτικές παρεμβάσεις; Ανάγνωση; παραγωγή γραπτού λόγου

Abstract

The present study aims to evaluate and design teaching interventions to pupil (s) with learning disabilities, who attend a general education school. Initially, students are evaluated using non-standard evaluation tools in order to take the educational decisions. Then they are presented the educational interventions. The individual assessment and intervention concerns a pupil with learning disabilities, who attend a Primary School and has difficulty in reading. The intervention focused on phonological awareness, alphabet letters, symphonic complexes, words and simple sentences. The group intervention took place in pupils of different ages with learning disabilities in order to develop the vocabulary and writing. We use a lot of different

methods and techniques as well as multi sensory material. The most goals were achieved in both personalized and group intervention.

Keywords: learning difficulties; Evaluation; teaching interventions; reading, writing

0.Εισαγωγή

Οι όροι, όπως δυσκολίες μάθησης, μαθησιακές δυσκολίες, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, ειδικές μαθησιακές διαταραχές, διαφέρουν σημαντικά παρότι χρησιμοποιούνται εναλλακτικά. Οι όροι δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαρισθησιότητα που αναφέρονταν σε παλαιότερους ορισμούς έχουν αντικατασταθεί στο DSM-V, με τους όρους διαταραχές στην ανάγνωση, στη γραφή, στα μαθηματικά και αναφέρονται ως ειδικές μαθησιακές διαταραχές. Ο όρος μαθησιακές δυσκολίες είναι ένας ευρύτερος όρος και περιλαμβάνει τις προαναφερθείσες διαταραχές. Τα χαρακτηριστικά των μ.δ. περιλαμβάνουν ανακριβή ή αργή και επίμοχθη ανάγνωση, φτωχή γραπτή έκφραση, δυσκολίες στην ανάκληση αριθμητικών δεδομένων ή ανακριβή μαθηματική επιχειρηματολογία, ενώ οι τρέχουσες ακαδημαϊκές δεξιότητες μπορεί να είναι πολύ κάτω από τον μέσο όρο της βαθμολογίας σε πολιτισμικά και γλωσσικά κατάλληλα τεστ (DCM-V, 2013).

Κάθε μαθησιακή δυσκολία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και τις δικές της ενδείξεις (Τζιβνίκου, 2015). Οι μαθησιακές δυσκολίες συνήθως είναι εμφανείς από την προσχολική ηλικία με αργοπορημένη ομιλία, προβλήματα στην προφορά, φτωχό λεξιλόγιο, δυσκολία στην εύρεση της σωστής λέξης, προβλήματα στην εκμάθηση των αριθμών, του αλφαβήτου, των ημερών της εβδομάδας, των χρωμάτων των σχημάτων, προβλήματα στην αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους τους, δυσκολία στην εκτέλεση οδηγιών, δυσκολίες σε καταστάσεις ρουτίνας, στην αντίληψη του ρυθμού, σε δεξιότητες που απαιτούν αδρή ή λεπτή κινητικότητα (Lerner, Lowenthal & Egan, 2003).

Η διάγνωση των ειδικών μαθησιακών διαταραχών πραγματοποιείται μέσω μιας κλινικής επισκόπησης του αναπτυξιακού, ιατρικού, εκπαιδευτικού και οικογενειακού ιστορικού του ατόμου, τις αναφορές των βαθμολογιών σε τεστ και τις παρατηρήσεις του δασκάλου, καθώς και με βάση την ανταπόκριση του ατόμου σε ακαδημαϊκές παρεμβάσεις. Η διάγνωση είναι έργο της Διεπιστημονικής Ομάδας των Κ.Ε.Δ.Δ.Υ (Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης) ή των Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων και κάθε επίσημος δημόσιος φορέας επανδρωμένος με ειδικούς επιστήμονες, όπως ειδικό παιδαγωγό, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, παιδοψυχίατρο, λογοπεδικό (Παπουτσάκη, 2016). Η εκπαιδευτική αξιολόγηση των μαθητών με μαθησιακή διαταραχή εστιάζει στον εντοπισμό των ελλειμμάτων και πραγματοποιείται είτε με σταθμισμένα, είτε με άτυπα εργαλεία αξιολόγησης. Οι μαθησιακοί στόχοι επιλέγονται σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της εκάστοτε βαθμίδας εκπαίδευσης και σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του εκάστοτε διδακτικού αντικειμένου.

Η αποτελεσματική διαχείριση των μαθησιακών δυσκολιών επιτυγχάνεται με τον εντοπισμό του προβλήματος, την αξιολόγηση, την εκπαιδευτική παρέμβαση και υποστήριξη (Παντελιάδου, 2000). Η κατάκτηση της αναγνωστικής δεξιότητας προϋποθέτει την κατάκτηση της μεταγλωσσικής επίγνωσης, την ικανότητα του παιδιού να ελέγχει τη δομή του προφορικού λόγου, να χρησιμοποιεί τη γλώσσα ως φορέα συλλογισμών, να εστιάζει την προσοχή στο γλωσσικό τύπο και όχι στο νόημα της λέξης (Tunmer & Herriman, 1984). Ο εντοπισμός φωνολογικών ελλειμμάτων, των δυσκολιών στην αποκωδικοποίηση των γραμμάτων, στη σύνθεση των γραμμάτων και στην ανάγνωση συλλαβών, λέξεων, στην ευχέρεια της ανάγνωσης και στην

κατανόηση είναι από τις δυσκολίες που αναδύονται σε μαθητές με διαταραχή στην ανάγνωση.

Η κατάκτηση της ορθογραφημένης γραφής ξεκινάει με την εκμάθηση της ανάγνωσης και της γραφής και οφείλεται στην επιτυχή ανάκληση της ορθογραφημένης αναπαράστασης της λέξης από τη μακρόχρονη μνήμη (Πόρποδας, 2003). Η εκπαιδευτική παρέμβαση μπορεί να αφορά στην κατάκτηση και εφαρμογή των γραμματικών κανόνων, της ιστορικής ορθογραφίας των λέξεων και του σωστού τονισμού των λέξεων.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση στην ευανάγνωστη γραφή αφορά στη σωστή στάση του σώματος, στην εκμάθηση της σωστής λαβής του μολυβιού, στη γραφή επάνω σε γραμμές, στην απόσταση μεταξύ των λέξεων, στην εκμάθηση στρατηγικών διόρθωσης του γραπτού, στην ενίσχυση και ενθάρρυνση του μαθητή, στη χορήγηση επιπλέον χρόνου για την ολοκλήρωση των γραπτών εργασιών.

Η παραγωγή λόγου είναι απαιτητική και πολυσύνθετη διαδικασία και δυσκολότερη σε σχέση με την παραγωγή προφορικού λόγου, καθώς απαιτεί σκόπιμη προσπάθεια, συστηματική διδασκαλία και άσκηση, δεξιότητες, όπως αυτόματες τεχνικές επεξεργασίας πληροφοριών, γνώσεις των δομικών στοιχείων της εκάστοτε επικοινωνιακής κατάστασης, γλωσσικές, μεταγλωσσικές, γνωσιακές και μεταγνωσιακές δεξιότητες (Σπαντιδάκης, 2004). Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις κυρίως αφορούν στην υποστήριξη των μαθητών για παραγωγή ιδεών, εκμάθηση τρόπων οργάνωσης, σύνταξης, βελτίωσης, αξιολόγησης και διόρθωσης των παραγομένων κειμένων.

Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στα μαθηματικά αφορούν στην κατάκτηση προμαθηματικών εννοιών, της έννοιας του αριθμού, των αλγορίθμων των πράξεων, των στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων. Η χρήση πλούσιου εποπτικού υλικού και αναπαράστασης των διδακτικών αντικειμένων αρχικά με συγκεκριμένα αντικείμενα (πραξιακός τρόπος), με εικόνες (εικονιστικός τρόπος) και στη συνέχεια με σύμβολα (συμβολικός τρόπος) βοηθάει τους μαθητές να αντιληφθούν τις έννοιες (Αγαλιώτης, 2004) και να καλλιεργήσουν τη μαθηματική σκέψη.

Η συνεχής αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας, η χρήση πλούσιου εποπτικού υλικού, η αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας, η χρήση λογισμικών για κατανόηση και εμπέδωση, οι βιωματικές προσεγγίσεις και η συνεχής ενθάρρυνση με τη χρήση κινήτρων βοηθάει το μαθητή στην αντιμετώπιση των δυσκολιών. Επιπλέον, η χρήση διδακτικών μεθόδων όπως η ανάλυση έργου, ο επιμερισμός σύνθετων δεξιοτήτων σε επιμέρους βήματα ή υποέργα, η συστηματική ανατροφοδότηση, ο έπαινος, η θετική ενίσχυση, η διόρθωση των λαθών, η συστηματική καθοδήγηση, η γενίκευση και η διατήρηση της γνώσης (Heward, 2011) συντελούν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών και στην κατάκτηση της γνώσης.

1.Εκπαιδευτικό πλαίσιο

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε σε Τ.Ε., το οποίο στεγάζεται σε 12/θέσια σχολική μονάδα. Το Τ.Ε. βρίσκεται στο ισόγειο του σχολείου. Η αίθουσα διαθέτει πλούσιο υλικοτεχνικό εξοπλισμό και οπτικοακουστικό υλικό. Το τμήμα παρακολουθούν 12 μαθητές, εκ των οποίων 8 έχουν διαγνωστεί με μαθησιακές δυσκολίες, δύο με ΔΕΠ-Υ, ένας με προβλήματα συμπεριφοράς και ένας με διαταραχή αυτιστικού φάσματος.

2.Σύντομο ιστορικό των μαθητών

Η συλλογή πληροφοριών για τους μαθητές, οι οποίες αναφέρονται στη συνέχεια, έγινε με παρατήρηση, με τη χρήση αυτοσχέδιας κλείδας παρατήρησης και τη λήψη

ημιδομημένης συνέντευξης από τον εκπαιδευτικό της τάξης (βλ. Παράρτημα). Οι μαθητές που αξιολογήθηκαν ήταν η Ελένη, η Αλεξάνδρα, ο Ιάκωβος, ο Λουκάς και ο Πέτρος, οι ηλικίες των οποίων είναι 10, 11, 10, 8 και 9 χρονών αντίστοιχα.

Η **Ελένη**, μαθήτρια Δ΄ τάξης έχει διαγνωστεί με μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα λόγου και ομιλίας, σύμφωνα με τη διάγνωση του ΚΕΔΔΥ. Παρακολουθεί το Τ.Ε. από την Α΄ τάξη. Πριν τη φοίτησή της στο σχολείο ήταν πολύ δύσκολο να καταλάβει κάποιος το προφορικό της λόγο της. Η συνεχής και επίμονη παρέμβαση συνετέλεσε στην εξαιρετική βελτίωσή της. Αυτή τη στιγμή οι δυσκολίες της εστιάζονται σε προβλήματα γραπτού και προφορικού λόγου και ειδικότερα στο φτωχό λεξιλόγιο και στην παραγωγή γραπτού λόγου, ο τρόπος γραφής των κειμένων της παραπέμπουν σε κείμενα μαθητών μικρότερης ηλικίας. Η Ελένη είναι ένα ζωνρό παιδί, ιδιαίτερα κοινωνικό και έχει αρκετές φιλικές σχέσεις εντός της τάξης. Έχει κατακτήσει το μηχανισμό της ανάγνωσης. Στα μαθηματικά δεν έχει ιδιαίτερο πρόβλημα και η παρέμβαση εστιάζεται στην καλλιέργεια προφορικού και γραπτού λόγου.

Η **Αλεξάνδρα**, μαθήτρια της Ε΄ τάξης, έχει διαγνωστεί με διαταραχή αυτιστικού φάσματος. Η μητέρα της είναι ιδιαίτερα πιεστική και έχει υψηλές προσδοκίες. Η διάγνωσή της αναφέρει ότι έχει Asperger, εκδηλώνει κάποιες στερεοτυπίες με τα χέρια, μονολογεί ορισμένες φορές, έχει εμμονές και κατά διαστήματα εκδηλώνει προβλήματα συμπεριφοράς και έντονες εκδηλώσεις θυμού. Έχει βλεμματική επαφή και έχει αναπτύξει επικοινωνιακό λόγο. Όσον αφορά στο γνωστικό τομέα έχει κατακτήσει την αναγνωστική δεξιότητα, είναι πολύ καλή στα μαθηματικά και σε γνώσεις γενικής παιδείας. Δυσκολίες αντιμετωπίζει στον τομέα των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, στην κατανόηση μεταφορικών και αφηρημένων εννοιών και στην παραγωγή γραπτού λόγου, τομείς στους οποίους υποστηρίζεται από την εκπαιδευτικό του τμήματος ένταξης.

Ο **Ιάκωβος** είναι μαθητής της Δ΄ τάξης και έχει δυσλεξία σύμφωνα με τη διάγνωση του ΚΕΔΔΥ. Ο Ιάκωβος είναι ιδιαίτερα κοινωνικός, είναι φιλότιμος, διακρίνεται για την επιμονή του και έχει αρκετές εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως ποδηλασία και ποδόσφαιρο. Η εκπαιδευτική παρέμβαση στο Τ.Ε. εστιάζεται στην ορθογραφία, στην παραγωγή γραπτού λόγου και στα μαθηματικά, εκεί όπου παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες

Ο **Λουκάς** είναι μαθητής της Β΄ τάξης βρίσκεται στη διαδικασία της διάγνωσης. Ο μαθητής παρουσιάζει δυσκολίες στην ανάγνωση, δυσκολεύεται να διαβάσει λέξεις πολυσύλλαβες λέξεις και ιδίως όταν εμπεριέχουν συμφωνικά συμπλέγματα, κάνει αναγραμματισμούς, παραλείπει γράμματα στη γραφή και κάνει ορθογραφικά λάθη ακόμα και σε κοινόχρηστες λέξεις. Στα μαθηματικά δεν έχει ιδιαίτερες δυσκολίες. Ορισμένες φορές δυσκολεύεται να διαχειριστεί το θυμό του και ξεσπάει σε κλάματα ή εκδηλώνει επιθετικότητα σε συμμαθητές του χωρίς εμφανή αιτία. Υποστηρίζεται στο Τ.Ε. στο γλωσσικό μάθημα και στον τομέα των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων.

Ο **Πέτρος** είναι μαθητής της Δ΄ τάξης έχει διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ, έχει υπερκινητικότητα, δεν μπορεί να συγκεντρωθεί πάνω από πέντε λεπτά, αυτό δεν το βοηθάει να συμμετάσχει ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και του δημιουργεί αρκετά μαθησιακά κενά. Στο Τ.Ε. υποστηρίζεται στο γλωσσικό μάθημα, στα μαθηματικά και στον κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα.

3.Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των μαθητών πραγματοποιήθηκε με άτυπα εργαλεία αξιολόγησης, οι άξονες των οποίων αναφέρονται στο Παράρτημα. Επιλέχθηκε ο Λουκάς, προκειμένου

να γίνει αξιολόγηση και διδακτική παρέμβαση σε εξατομικευμένο επίπεδο, στον τομέα της γλώσσας. Στη συνέχεια γίνεται αξιολόγηση και παρέμβαση σε επίπεδο ομάδας στον τομέα της γλώσσας και συγκεκριμένα στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και στην παραγωγή γραπτού λόγου.

3.1. Αξιολόγηση στην αναγνωστική δεξιότητα

Η αξιολόγηση του Λουκά έγινε στην ανάγνωση με βάση ενός άτυπου εργαλείου αξιολόγησης (βλ. Παράρτημα). Αποφασίσαμε να αξιολογηθεί στον τομέα της αναγνωστικής δεξιότητας, καθώς στα πλαίσια της παρατήρησης που πραγματοποιήσαμε στην τάξη και από τη συνέντευξη της εκπαιδευτικού διαπιστώσαμε ότι ο μαθητής είχε αρκετά ελλείμματα στην ανάγνωση σε σχέση με το επίπεδο της τάξης του.

Μακροπρόθεσμος στόχος: Να καλλιεργηθεί η αναγνωστική δεξιότητα του μαθητή.

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι: α) Να αναπτύξει δεξιότητες φωνολογικής επίγνωσης. β) Να μπορεί να ονοματίζει, να διακρίνει, να γράφει τα γράμματα φ, θ, ε, ρ, σ. γ) Να μπορεί να διαβάζει συλλαβές του τύπου σύμφωνο-φωνήεν. β) Να μπορεί να διαβάζει δυσύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν. γ) Να μπορεί να διαβάζει πολυσύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν. δ) Να μπορεί να διαβάζει συμφωνικά συμπλέγματα μπ, ντ, γκ, τζ. ε) Να μπορεί να διαβάζει λέξεις δυσύλλαβες με συμφωνικά συμπλέγματα.

3.2. Αξιολόγηση μαθητών στον τομέα του εμπλουτισμού λεξιλογίου και της παραγωγής γραπτού λόγου

Η αξιολόγηση των μελών της ομάδας στον τομέα του εμπλουτισμού λεξιλογίου και στην παραγωγή γραπτού λόγου έγινε με βάση ενός αυτοσχέδιου εργαλείου αξιολόγησης, όπως φαίνεται στο Παράρτημα.

Συνεπώς οι στόχοι που τίθενται είναι: Μακροπρόθεσμος στόχος: Καλλιέργεια εμπλουτισμού λεξιλογίου και παραγωγή γραπτού λόγου.

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι: Οι μαθητές να μπορούν: α) Να περιγράψουν μια εικόνα με ολοκληρωμένες προτάσεις του τύπου Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο (Υ-P-A). β) Να εντοπίζουν τις λεπτομέρειες σε μια εικόνα. γ) Να καταγράφουν τις ιδέες και να τις ταξινομούν. δ) Να αντιληφθούν τη βασική δομή ενός κειμένου, πρόλογο, κυρίως θέμα, επίλογο. ε) Να εμπλουτίζουν το κείμενο με λεπτομέρειες.

στ) Να αυτοδιορθώνουν το κείμενο.

4.1. Εκπαιδευτική εξατομικευμένη παρέμβαση στην καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας

Η εκπαιδευτική παρέμβαση για το Λουκά σχεδιάστηκε με βάση το σχέδιο διδασκαλίας (βλ. Παράρτημα). Χρησιμοποιήθηκε άμεση εξατομικευμένη διδασκαλία με εφαρμογή της στρατηγικής της καθοδηγούμενης διδασκαλίας με απώτερο στόχο την εκτέλεση των δραστηριοτήτων με αυτοκαθοδήγηση. Επιλέχθηκε ως υλικό διδασκαλίας, καρτέλες, εικόνες, πλαστελίνη, γκοφρέ χαρτί, χάντρες, όσπρια, κουμπιά κ.ά. Στη συνέχεια, αναφέρονται ενδεικτικές εξατομικευμένες διδασκαλίας, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο πρόγραμμα παρέμβασης.

1^η εξατομικευμένη παρέμβαση

Στόχος της αρχικής παρέμβασης ήταν η καλλιέργεια της φωνολογικής επίγνωσης του μαθητή. Υλοποιήθηκαν ασκήσεις προφορικές διαβαθμισμένης δυσκολίας με την αξιοποίηση οπτικού υλικού (βλ. Παράρτημα). Ιδιαίτερες δυσκολίες αντιμετώπισε ο μαθητής στην κατάτμηση των λέξεων σε γράμματα και τη σύνθεση γραμμάτων σε λέξη και στην αντικατάσταση της πρώτης συλλαβής από δοθείσα συλλαβή. Η

συμφωνημένη αμοιβή μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων θα ήταν αυτοκόλλητα που παρίσταναν αυτοκίνητα αντίκες που ενδιέφεραν το μαθητή.

2^η εξατομικευμένη παρέμβαση

Επόμενος στόχος ήταν ο μαθητής να κατακτήσει το γράμμα φ ώστε να μπορεί να διαβάζει με ευχέρεια λέξεις, που θα εμπεριέχουν το γράμμα φ. Αρχικά, έγινε ταύτιση του γράμματος με συγκεκριμένη εικόνα, αναφέρθηκαν λέξεις που αρχίζουν από φ, δόθηκαν εικόνες και ο μαθητής έδειχνε αντικείμενα που αρχίζουν από φ, έφτιαξε το σπιτάκι του γράμματος φ, διάβασε λέξεις και έφτιαξε το γράμμα φ με πλαστελίνη, με όσπρια, κουμπιά, τέλος το ζωγράφισε και το χρωμάτισε.

Ομοίως, έγινε η διδασκαλία άλλων γραμμάτων που δεν είχε κατακτήσει όπως, το β, φ, ε, ρ, σ. Η εκπαιδευτικός χρησιμοποίησε πλούσιο εποπτικό και εκπαιδευτικό υλικό και αξιοποίησε και το λογισμικό της γλώσσας της Α' & Β' τάξης. Η αξιολόγηση κατέδειξε ότι ο μαθητής έμαθε τα προαναφερθέντα γράμματα και οι δυσκολίες στην ανάγνωση λέξεων που εμπεριέχουν αυτά τα γράμματα μειώθηκαν.

3^η εξατομικευμένη παρέμβαση

Στόχος της παρέμβασης ήταν ο μαθητής να μάθει να αποκωδικοποιεί τα γράμματα για το λόγο αυτό διδάχθηκε κάθε σύμφωνο με όλους τους δυνατούς συνδυασμούς φωνηέντων. Δημιουργήθηκαν σχετικοί πίνακες (βλ. Παράρτημα) και ο μαθητής διάβασε τις συλλαβές μέχρι να αποκτήσει ευχέρεια. Η κατάκτηση του συγκεκριμένου στόχου διήρκεσε 5 διδακτικές ώρες. Η εκπαιδευτικός σχεδίασε συλλαβές σε κορδέλα, σε καρτέλες, σε σπιτάκια, προκειμένου οι δραστηριότητες να γίνουν ενδιαφέρουσες για το μαθητή και να υπάρχει συνεχής εναλλαγή δραστηριοτήτων με στόχο την ενεργή συμμετοχή του μαθητή στη διαδικασία της μάθησης

4^η εξατομικευμένη διδασκαλία

Ο επόμενος στόχος ήταν ο μαθητής να είναι σε θέση να διαβάσει λέξεις δισύλλαβες του τύπου σύμφωνο – φωνήεν, τρισύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν, να μάθει τα συμφωνικά συμπλέγματα με παρόμοιο τρόπο που διδάχθηκαν τα γράμματα, να διαβάζει λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα. Αρχικά, δόθηκαν λέξεις δισύλλαβες που εμπεριείχαν συμφωνικά συμπλέγματα και στη συνέχεια απλές προτάσεις με δισύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν, δισύλλαβες λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα και κείμενα της Α' Δημοτικού διαβαθμισμένης δυσκολίας (βλ. Παράρτημα).

4.2. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες

Η εκπαιδευτική παρέμβαση για τους πέντε μαθητές που παρακολουθούν το Τ.Ε., στον τομέα του εμπλουτισμού λεξιλογίου και παραγωγής γραπτού. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση με άτυπα εργαλεία και στη συνέχεια εφαρμόστηκε ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Τα υλικά που επιλέχθηκαν ήταν εικόνες, ιστορίες, video και εφαρμόστηκαν τεχνικές, όπως προσομοίωση, παιχνίδι ρόλων, ερωτοαποκρίσεις, κ.ά. Στη συνέχεια, αναφέρουμε ενδεικτικές διδασκαλίες από την εκπαιδευτική παρέμβαση.

1η ομαδική παρέμβαση

Στόχος της 1^{ης} ομαδικής παρέμβασης ήταν οι μαθητές να περιγράψουν μια εικόνα με ολοκληρωμένες προτάσεις του τύπου Y-P-A, να εντοπίζουν τις λεπτομέρειες σε μια εικόνα, να καταγράφουν τις ιδέες τους και να τις ταξινομούν. Δόθηκαν διαφορετικές εικόνες σε κάθε μαθητή (βλ. Παράρτημα) και ζητήθηκε από τον καθένα να αναφερθούν στο περιεχόμενο της. Στη συνέχεια, ζητήθηκε από κάθε μαθητή να σκεφτεί έναν σχετικό τίτλο. Η εκπαιδευτικός προέτρεπε τους μαθητές να δίνουν απαντήσεις με τα δομικά στοιχεία μιας πρότασης Y-P-A.

Οι προτάσεις των μαθητών καταγράφονταν στον πίνακα και στη συνέχεια γίνονταν εμπλουτισμός της πρότασης με επίθετα και δευτερεύουσες προτάσεις. Ταξινομήθηκαν οι προτάσεις με στόχο να καταγραφούν κάτω από κάθε εικόνα. Επιπλέον, δόθηκαν επίθετα κάτω από διάφορες εικόνες (βλ. Παράρτημα) και ζητήθηκε από τους μαθητές να δημιουργήσουν προτάσεις και να τις συσχετίσουν με την εικόνα που είχε ο καθένας.

Η εκπαιδευτικός κατέγραψε και μεταφορικές προτάσεις και ζητούσε από τους μαθητές να της ερμηνεύσουν, όπως «Ήταν δεμένη οικογένεια», «Η οικογένεια δε χάνει το χρόνο της όταν κάθεται στο τραπέζι» κ.ά.

Τέλος, κάθε μαθητής κατέγραφε στο κάτω μέρος της εικόνας όλες τις προτάσεις που είχαν διαμορφωθεί από την ομάδα και είχαν καταγραφεί στον πίνακα. Στη συνέχεια, διαβάστηκαν στην ολομέλεια με την επίδειξη της αντίστοιχης εικόνας. Επιπλέον, η εκπαιδευτικός ζητούσε από τους μαθητές να συγκρίνουν εικόνες, να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές, να βρουν συνώνυμες και αντώνυμες λέξεις, τις οποίες κατέγραφαν σε ένα τετράδιο, που είχαν ονομάσει «Ο Θησαυρός των Λέξεων» και το αξιοποιούσαν στην παραγωγή γραπτού λόγου.

Η τελική αξιολόγηση κατέδειξε ότι στο τέλος του διδακτικού έτους είχαν βελτιωθεί αισθητά όλοι οι μαθητές στο λεξιλόγιο. Δυσκολίες εξακολουθούσαν να υπάρχουν στην Αλεξάνδρα όσον αφορά στην κατανόηση μεταφορικών εκφράσεων και στην έκφραση επαυξημένων προτάσεων. Η Ελένη και ο Ιάκωβος εξακολουθούσε το λεξιλόγιό τους να είναι κάτω του επιπέδου των συμμαθητών τους παρά τη συνεχή βελτίωσή τους, συνεπώς η εκπαιδευτική παρέμβαση θα συνεχισθεί και στην επόμενη σχολική χρονιά, στους προαναφερθέντες τομείς.

2^η ομαδική παρέμβαση

Στόχος της 2ης ομαδικής παρέμβασης ήταν οι μαθητές να ασκηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου. Δόθηκε ο τίτλος του θέματος, «Το αγαπημένο μου ζώο» ή εναλλακτικά «Το αγαπημένο μου κατοικίδιο» για τους μαθητές που είχαν κατοικίδιο. Στη συνέχεια, δόθηκε σε κάθε μαθητή το ζώο που επέλεξε και έγραψε μια ολοκληρωμένη πρόταση κάτω από κάθε εικόνα. Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός σχεδίασε έναν νοηματικό χάρτη στον πίνακα, προκειμένου να αντιληφθούν οι μαθητές τον τρόπο ανάπτυξης του θέματος. Στην άκρη του σχεδιαγράμματος γράφτηκε «Περιγραφή ενός ζώου» και στη συνέχεια με καταιγισμό ιδεών κατέγραφαν τι θα μπορούσαν οι μαθητές να γράψουν στο κείμενο. Όταν ολοκληρώθηκαν οι ιδέες τους, ταξινομήθηκαν με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού και στη συνέχεια δόθηκε ένα σχεδιάγραμμα σε κάθε μαθητή για να τον βοηθήσει στην ανάπτυξη του θέματος. Επιπλέον, η εκπαιδευτικός επεσήμανε τα δομικά στοιχεία ενός κειμένου, πρόλογο, κυρίως θέμα, επίλογο. Δόθηκαν κομμάτια ενός κειμένου και οι μαθητές εντόπισαν τα τρία αυτά στοιχεία βάζοντας τα, στη σωστή σειρά και διαβάζοντας το κείμενο. Παρόμοιες ασκήσεις έγιναν αρκετές. Επιπρόσθετα, δόθηκε ένα από τα τρία στοιχεία και οι μαθητές, θα έπρεπε να σκεφτούν τα άλλα δύο κομμάτια. Η δραστηριότητα αυτή έγινε ομαδοσυνεργατικά.

Στη συνέχεια, οι μαθητές έγραψαν ένα κείμενο με θέμα το αγαπημένο τους ζώο με τη βοήθεια σχεδιαγράμματος. Κάθε κείμενο διαβάστηκε στην ολομέλεια και έγιναν οι σχετικές διορθώσεις και ο εμπλουτισμός του.

3^η ομαδική παρέμβαση

Στόχος της 3ης ομαδικής παρέμβασης ήταν οι μαθητές να αναπτύξουν ένα θέμα με τίτλο «Το αγαπημένο μου παιχνίδι» δημιουργώντας οι ίδιοι το σχεδιάγραμμα και έχοντας ως πρότυπο το σχεδιάγραμμα που είχε δοθεί με την περιγραφή του ζώου. Κάθε μαθητής δημιούργησε το δικό του σχεδιάγραμμα και στο τέλος η εκπαιδευτικός

έδωσε ένα κοινό σε όλους, το οποίο δημιουργήθηκε από την εργασία όλης της ομάδας. Οι μαθητές ανέπτυξαν το θέμα, διαβάστηκαν τα κείμενα, έγιναν επισημάνσεις από όλους του μαθητές και έγιναν οι σχετικές διορθώσεις,

Η παρέμβαση στην παραγωγή γραπτού λόγου διήρκησε όλο το σχολικό έτος. Η αξιολόγηση κατέδειξε ότι η Ελένη, ο Ιάκωβος και ο Πέτρος έκαναν πολύ μεγάλη πρόοδο η Αλεξάνδρα βελτιώθηκε αρκετά όμως εξακολουθεί να γράφει μικρά κείμενα, απλές προτάσεις και εκδηλώνει μια επιπλέον δυσκολία στον εμπλουτισμό τους.

5. Αναστοχασμός

Η εξατομικευμένη εκπαιδευτική παρέμβαση στο Λουκά αφορούσε στην καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας. Η παρέμβαση εστίασε στην καλλιέργεια της φωνολογικής επίγνωσης, στην αποκωδικοποίηση γραμμάτων, συλλαβών, δισύλλαβων λέξεων και πολυσύλλαβων του τύπου σύμφωνο-φωνήεν, λέξεων με συμφωνικά συμπλέγματα, απλών προτάσεων και απλών κειμένων. Η διδακτική παρέμβαση διήρκησε 4 μήνες, η πλειοψηφία των στόχων επιτεύχθηκαν και ο Λουκάς κατάφερε να διαβάζει με μεγαλύτερη ευχέρεια. Η παρέμβαση θα συνεχισθεί, προκειμένου να είναι σε θέση να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα του επιπέδου της τάξης του.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση που αφορούσε στην ομάδα των μαθητών του Τ.Ε. εστίασε στον εμπλουτισμό λεξιλογίου και στην παραγωγή του γραπτού λόγου. Χρησιμοποιήθηκε εποπτικό υλικό, νοηματικοί χάρτες και διαφορετικές τεχνικές διδασκαλία, όπως ομαδοσυνεργατική και εξατομικευμένη. Η διδακτική παρέμβαση συνεχίστηκε για όλη τη σχολική χρονιά και η αξιολόγηση κατέδειξε ότι όλοι οι μαθητές βελτιώθηκαν στην παραγωγή κειμένου, ενώ η Αλεξάνδρα χρειαζόταν επιπλέον εκπαίδευση στην παραγωγή προτάσεων επαυξημένων και στην κατανόηση των μεταφορικών εννοιών. Η βιωματική διδασκαλία βοήθησε τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά και να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι διδακτικοί στόχοι.

6. Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία εστιάζει στην καταγραφή των τρόπων αξιολόγησης και εκπαιδευτικής παρέμβασης σε εξατομικευμένο επίπεδο που αφορά στην καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας σε μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και στην καταγραφή των τρόπων αξιολόγησης και εκπαιδευτικής παρέμβασης σε επίπεδο ομάδας στο Τ.Ε. με στόχο τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και την παραγωγή γραπτού λόγου.

Ο εμπλουτισμός λεξιλογίου βοηθάει στην ανάπτυξη ενός θέματος και στην παραγωγή γραπτού λόγου και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους του γλωσσικού μαθήματος του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

Αγαλιώτης, Ι. (2004). *Μαθησιακές δυσκολίες στα Μαθηματικά*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.

Heward, W. L. (2011). Παιδιά με ειδικές ανάγκες. Μία εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση. Α. Δαβάζογλου & Κ. Κόκκινος (επιμ.), (Χ. Λυμπεροπούλου, μφρ.). Αθήνα: Τόπος.

Lerner, J., Lowenthal, B. & Egan, R. (2003). *Preschool Children with Special Needs: Children At Risk, Children with Disabilities*, (2nd ed.). Boston: Allyn & Racons.

Παντελιάδου, Σ. (2000). *Μαθησιακές δυσκολίες. Τι και Γιατί*; Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παπουτσάκη, Κ. (2016). *Δυσκολίες μάθησης: Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Ιδίας

Πόρποδας, Κ. (2003). *Διαγνωστική Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση των Μαθησιακών Δυσκολιών στο Δημοτικό Σχολείο*. Πάτρα: Στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου ΕΠΕΑΕΚ (2000-2006) του ΥΠΕΠΘ.

Σπαντιδάκης, Ι. (2004). *Προβλήματα Παραγωγής Γραπτού Λόγου Παιδιών Σχολικής Ηλικίας: Διάγνωση, Αξιολόγηση, Αντιμετώπιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Tunmer, W.E. & Herriman, M.L. (1984). *The development of metalinguistic awareness: A conceptual overview*. In: W.E. Tunmer, C. Pratt & M.L. Herrimann (Eds.), *Metalinguistic awareness in children*. Berlin: Springer Verlag.

Τζιβνίκου, Σ. (2015). *Μαθησιακές δυσκολίες διδακτικές παρεμβάσεις*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άξονες για την περιγραφή του χώρου

Τοποθεσία σχολείου/Προσβασιμότητα/

Περιγραφή του σχολείου, του αύλειου χώρου, των εσωτερικών χώρων, της αίθουσας

Άξονες ημιδομημένης συνέντευξης του εκπαιδευτικού

Περιγραφή του κλίματος της τάξης, του τρόπου οργάνωσης, του τρόπου αξιολόγησης (χρήση τυπικών ή άτυπων εργαλείων), των μεθόδων διδασκαλίας, των στρατηγικών.

Τομείς αξιολόγησης: Κινητική ανάπτυξη/ Γλωσσική ανάπτυξη/Γνωστική ανάπτυξη/ Ανεξάρτητες λειτουργίες

Γνωστική ανάπτυξη

1. Προαναγνωστικές δεξιότητες: γνωρίζει τίτλο, εξώφυλλο, οπισθόφυλλο, τρόπο ανάγνωσης από αριστερά προς τα δεξιά

2. Προγραφικές δεξιότητες: φτιάχνει γραμμές, κύκλους, ημικύκλια, γράφει επάνω στη γραμμή

3. Προμαθηματικές δεξιότητες: χωροχρονικές έννοιες, όπως μεγάλο-μικρό, μέσα-έξω, πάνω-κάτω κ.ά., ταξινόμηση, σειροθέτηση, εποχές, ημέρες, διαστήματα ημέρας κ.ά.

4. Ανάγνωση: Φωνολογική επίγνωση, αποκωδικοποίηση γραμμάτων, ανάγνωση συλλαβών και λέξεων, ανάγνωση κειμένου, κατανόηση

5. Γραφή: Συλλαβές, γράμματα, προτάσεις

6.Μαθηματικά: Κατάκτηση της έννοιας των αριθμών, πρόσθεση, αφαίρεση, πολλαπλός, διαίρεση, επίλυση προβλημάτων κ.ά.

7.Παραγωγή γραπτού λόγου

8.Κοινωνικές δεξιότητες

9.Συναισθηματικές δεξιότητες

10.Προβλήματα συμπεριφοράς

11.Αυτόνομη διαβίωση-Αυτοεξυπηρέτηση

Αξιολόγηση στην αναγνωστική δεξιότητα

Ενδεικτικό σχέδιο διδασκαλίας

1.Σύντομο ιστορικό του μαθητή: φύλο, ηλικία, είδος διαταραχής, δυσκολίες, δεξιότητες, ενδιαφέροντα

2.Προσδιορισμός των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στόχων

3.Μέθοδοι διδασκαλίας: άμεση, δασκαλοκεντρική, εξατομικευμένη. Στρατηγικές: καθοδηγούμενη ή κατευθυνόμενη ανακάλυψη, συνεργατική μάθηση, ομαδοσυνεργατική στρατηγική, τρόπος επίλυσης προβλημάτων-ορισμός του προβλήματος, διατύπωση υποθέσεων, διερεύνηση, επεξεργασία δεδομένων, συμπεράσματα.

Τεχνικές: ερωτοαποκρίσεις, διάλογος, παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, καταιγισμός ιδεών, εργασία σε ομάδες), υλικό διδασκαλίας

4.Επιλογή δραστηριοτήτων για την υλοποίηση κάθε διδακτικού στόχου

5.Αξιολόγηση αποτελεσμάτων

Υλικό εξατομικευμένης διδασκαλίας

1^η εξατομικευμένη παρέμβαση: φωνολογική επίγνωση

Άσκηση 1

1. Βλέπει τις εικόνες και λέει τις φωνούλες π.χ. δώ-ρο

2. Συνεχίζει με λέξεις: βίδα, γάτα, ρίζα, Ρόζα κ.α.

3. Κατάτμηση τρισύλλαβων λέξεων σε συλλαβές:

4. Κατάτμηση τρισύλλαβων λέξεων σε συλλαβές: θυμάρι, καρότο, μητέρα, χεράκι, πίνακας κ.ά.

5. Κατάτμηση πολυσύλλαβων λέξεων σε συλλαβές: παράθυρο, πρόγραμμα, καλοκαίρι, κ.ά.

6. Σύνθεση συλλαβών σε δισύλλαβη λέξη: θυ-μά-ρι, κα-ρό-το, μη-τέ-ρα, χε-ρά-κι κ.ά.

7. Σύνθεση συλλαβών σε τρισύλλαβη λέξη: θ.υ.μ..άρ.ι, κ.α.ρ.ό.τ.ο, χ.ε.ρ.ά.κ.ι, κ.ά.

8. Κατάτμηση δισύλλαβης λέξης σε γράμματα: β.ί.δ.α, γ.ά.τ.α, ρ.ί.ζ.α, Ρ.ό.ζ.α, β.ά.ζ.ω, γ.ί.δ.α, δ.ί.ν.ω., ζ.ή.τ.ω, θ.έ.λ.ω, κ.ά.τ.ω, Λ.ό.λ.α, κ.ά.

9. Σύνθεση λέξης από συλλαβές: θ.υ.μ.άρ.ι, κ.α.ρ.ό.τ.ο, μ.η.τ.έ.ρ.α, π.ί.ν.α.κ.α.ς κ.ά.

10. Αποκοπή πρώτης συλλαβής μιας λέξης θυμάρι καρότο (ρότο), μητέρα (τέρα), χεράκι (ράκι),

11. Αποκοπή τελευταίας συλλαβής μιας λέξης: παράθυρο (παράθυ), πρόγραμμα (πρόγρα) κ.ά.

12. Αντικατάσταση της πρώτης συλλαβής μιας λέξης: π.χ παράθυρο, (τα) τάραθυρο

Θυμάρι (πα), καρότο (λα), μητέρα (κο), χεράκι

2^η εξατομικευμένη παρέμβαση (διδασκαλία του γράμματος φ)

Κοιτάζω τις εικόνες και θυμάμαι το γράμμα

Σκέφτομαι λεξούλες από φ

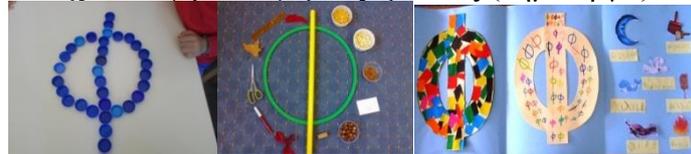
Δείχνω τη λέξη που αρχίζει από φ

Φτιάχνω το σπιτάκι του φ

Φτιάχνω το φ με διάφορους τρόπους (δημιουργώ)

Ομοίως συνεχίζονται οι διδασκαλίες για την εκμάθηση και των άλλων γραμμάτων π.χ. θ, ρ, σ, ε

3^η εξατομικευμένη παρέμβαση

1. Διαβάζει δυσύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν κ.ο.κ.

2. Διαβάζει τρισύλλαβες λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν: θυμάρι, καρότο, κ.ο.κ.

3. Διαβάζει δισύλλαβες λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα: βγάζω, βλέπω, βλήμα, κ.ο.κ.

4. Διαβάζει τρισύλλαβες λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα: κρεμμύδι, γρανίτης, κ.ο.κ.

4^η εξατομικευμένη παρέμβαση (ανάγνωση προτάσεων-κειμένου)

Άσκηση 1

1. Διαβάζει απλές προτάσεις με λέξεις μονοσύλλαβες και δισύλλαβες λέξεις:

Πήγα να πάρω παγωτό. Θα πάμε έξω να φάμε. Μαμά να πάρω ένα μήλο; Νίκο να η κότα. Θα πάω να δω τη Μίνα.

2. Διαβάζει απλές προτάσεις με λέξεις του τύπου σύμφωνο-φωνήεν:

Σήμερα πήγα να πάρω παγωτά να κεράσω το Νίκο, τη Νίκη, τον Πάρη, τη Λένα, τη Σοφία, την Πόπη. Θα πάμε έξω να φάμε τα παγωτά. Μαμά να πάρω άλλο ένα; Νίκο όχι άλλο, μόνο ένα παγωτό.

3. Άλλες ασκήσεις που χορηγήθηκαν στη συνέχιση της παρέμβασης:

Άσκηση

Διαβάζει απλές προτάσεις με λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα, όπως για παράδειγμα: Μπαμπά, σήμερα έχω να πάω στο γιατρό. Θα κάνω εμβόλιο. Φοβάμαι λιγάκι. Όμως πρέπει να το κάνω.

Διαβάζει απλά κείμενα της Α΄ τάξης δημοτικού και γίνονται ερωτήσεις κατανόησης

Αξιολόγηση Λεξιλογίου

Σχολείο:.....

Ημερομηνία:.....

Μαθητές: Ελένη Δ΄(1), Αλεξάνδρα Ε΄ (2), Ιάκωβος Δ΄ (3), Πέτρος Δ΄(4)

Μαθητές	1	2	3	4
Περιγράφει μια εικόνα με μεμονωμένες λέξεις				
Χρησιμοποιεί στην περιγραφή προτάσεις του τύπου Y-P-A	X	X	X	X
Χρησιμοποιεί επίθετα στην περιγραφή	X		X	
Περιγράφει μια εικόνα χρησιμοποιώντας λεπτομέρειες	X			
Το λεξιλόγιο του αντιστοιχεί σε μικρότερη ηλικία (πόσα έτη υπολείπεται)	X	X	X	X
Χρησιμοποιεί μεταφορικές προτάσεις				X
Συγκρίνει 2 εικόνες	X		X	X
Εντοπίζει ομοιότητες διαφορές	X		X	X

Αξιολόγηση Παραγωγής γραπτού λόγου

Σχολείο:.....

Ημερομηνία:.....

Μαθητές: Ελένη (1), Αλεξάνδρα (2), Ιάκωβος (3), Πέτρος (4)

Μαθητές	1	2	3	4
Γράφει έναν τίτλο κάτω από κάθε εικόνα				
Γράφει ολοκληρωμένες προτάσεις στην περιγραφή (Y-P-A)	X	X	X	X
Γράφει μικρό κείμενο με δομή	X			
Γράφει πρόλογο				
Γράφει κυρίως θέμα				
Γράφει επίλογο				
Αναλύει με λεπτομέρειες				
Κάνει συγκρίσεις, συσχετίσεις				
Κάνει συγκρίσεις, συσχετίσεις				
Αναφέρει προσωπικές απόψεις				
Ολοκληρώνει με συμπεράσματα και προτάσεις				

Θέμα: Η οικογένειά μου

Υλικό διδασκαλίας σε επίπεδο τάξης

1^η ομαδική παρέμβαση –εμπλουτισμός λεξιλογίου

Περιγραφή εικόνων

Λέξεις με επίθετα

Να δημιουργηθούν προτάσεις με τα αντίστοιχα επίθετα κάτω από κάθε εικόνα και να συσχετισθούν με τις παραπάνω εικόνες

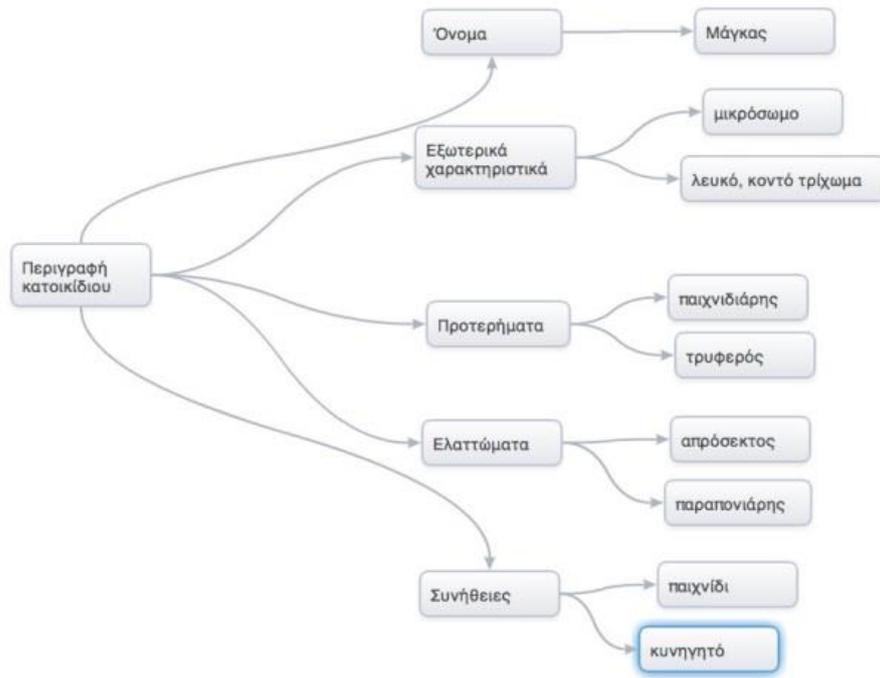

2^η ομαδική παρέμβαση-παραγωγή γραπτού λόγου

Θέμα: 1) Το αγαπημένο μου ζωάκι ή

2) Το αγαπημένο μου κατοικίδιο

3^η ομαδική παρέμβαση

Θέμα: Το αγαπημένο μου παιχνίδι

